Ympäristöministeriö/Ympäristönsuojeluosasto/ilmastoyksikkö
Erityisasiantuntija
Ville Laasonen

Eduskunnan talousvaliokunta

00102 EDUSKUNTA

Asia: HE 48/2021 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Ympäristöministeriö kiittää tilaisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Hallituksen esityksen pääasiallinen tavoite on RED II:n liikennettä koskevan sääntelyn kansallisen täytäntöönpanon edellyttämien säännösmuutosten toteuttaminen jakeluvelvoitelainsäädännössä. Lailla säädettäisiin myös kansallisen jakeluvelvoitteen soveltamisalan laajentamisesta uusiin polttoaineisiin: biokaasuun ja muuta kuin biologista alkuperää oleviin uusiutuviin nestemäisiin ja kaasumaisiin liikenteen polttoaineisiin (RFNBO-polttoaineet). Hallituksen esitys perustuu Marinin hallitusohjelman kirjaukseen biokaasun liittämisestä jakeluvelvoitteeseen.

Ympäristöministeriö pitää biokaasun ja ja RFNBO-polttoaineiden lisäämistä jakeluvelvoitteeseen perusteltuna. Biokaasun ja RFNBO-polttoaineiden liittäminen jakeluvelvoitteeseen todennäköisesti edistäisi kansallisten päästövähennystavoitteiden saavuttamista ja keinojen kustannustehokkuutta. AFRYn ’Jakeluvelvoitteen laajentaminen’ selvityksessä esitettiin, että biokaasulle voisi muodostua merkittävä tikettiarvo, joka voisi tuottaa uusia investointeja alalle.

Biokaasun ja RFNBO-polttoaineiden liittäminen kansalliseen jakeluvelvoitteeseen aiheuttaa kuitenkin sen, että yksittäinen kuluttaja ei voi enää korkeaseoksisena (esim. 100 % biokaasu) näitä polttoaineita käyttämällä vähentää Suomen kansallisia hiilidioksidipäästöjä, koska jakelijat optimoivat käytettyjen biokomponenttien osuuden aina jakeluvelvoitteen minimitasoon. Korkeaseospolttoaineiden käyttö siis vähentää biopolttoaineiden käyttöä vastaavasti muulla, ja lopputuloksena kansalliset päästöt eivät vähene.

Ympäristöministeriö katsoo, että kuluttajilla ei ole tässä tapauksessa välttämättä enää kannustinta siirtyä käyttämään korkeaseoksista biokaasua ja RFNBO-polttoaineita tai investoimaan niitä käyttäviin ajoneuvoihin ylipäätään, koska niiden käytöllä ei olisi enää kansallista merkitystä ilmaston näkökulmasta. Kysymyksellä voi olla siis merkittävääkin vaikutusta ajoneuvon käyttövoiman valintaan ja sitä kautta näiden alojen kehityskulkuun.

Siksi Ympäristöministeriö katsoo, että korkeaseospolttoaineiden ei tulisi kuulua jakeluvelvoitteen piiriin, vaan tuottajien niistä saama arvo tulisi perustua kuluttajien maksamaan lisäarvoon

markkinaehtoisesti. Tämä säilyttäisi ajoneuvon käyttövoiman valintapäätöksessä kannustimen ostaa kaasuajoneuvo. AFRYn tekemän ’Jakeluvelvoitteen laajentaminen’ selvityksen mukaan siten myös kuluttajat ja julkiset toimijat (kunnat, liikelaitokset) voisivat vapaaehtoisesti ostaa täysin uusiutuvia polttoaineita vähentääkseen omaa ilmastokuormaansa ja lisäksi myös kuluttajille saataisiin kerrottua selkeästi käyttövoiman ja polttoaineen valinnan ilmastovaikutukset.

Ympäristöministeriö myös katsoo, että olisi hyvä kansallisesti selvittää ja saada ajantasainen kansallinen arvio siitä, mitkä ovat nykyisen REDII -direktiivin mukaisen biopolttoainetuotannon merkittävimmät kestävyysriskit ja mitä raaka-aineita ne koskevat (huomioiden ainakin raaka-aineiden ilmastovaikutukset, epäsuorat maankäyttövaikutukset ja raaka-aineiden syrjäytysvaikutus). Asiasta on kerääntynyt lisää uutta tutkimusta sen jälkeen, kun kansallisten biopolttoaineiden raaka-ainepohjan riskejä on viimeksi tarkasteltu tästä näkökulmasta.